

Regeringens proposition

2006/07:93

Justering av Studsviksavgiften m.m.

Prop.
2006/07:93

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 15 mars 2007

Fredrik Reinfeldt

Andreas Carlgren
(Miljödepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att den avgift som kärnkraftsföretagen betalar för avvecklingen av viss verksamhet vid Studsvik höjs med 0,1 öre per kilowattimme el fr.o.m. den 1 juli 2007.

Beträffande strålskyddslagen (1988:220) föreslås i propositionen att möjligheten att meddela föreskrifter om arbeten som medför särskild risk från strålskyddssynpunkt även skall omfatta viss rapporteringsskyldighet och särskilda villkor för arbetets planering. Vidare föreslås att regeringen skall få möjlighet att delegera till kommuner att meddela föreskrifter om avgifter för sådan verksamhet enligt lagen som utförs av kommunala myndigheter. Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2007.

Innehåll

1	Förslag till riksdagsbeslut.....	3
2	Lagtext.....	4
2.1	Förslag till lag om ändring i lagen (1988:1597) om finansiering av hanteringen av visst radioaktivt avfall m.m.	4
2.2	Förslag till lag om ändring i strålskyddslagen (1988:220).....	5
3	Ärendet och dess beredning.....	6
4	Avgift enligt Studsvikslagen	6
5	Ändringar i Strålskyddslagen	8
5.1	Säkerhet för vissa arbetstagare.....	8
5.2	Kommunala avgifter	9
6	Författningskommentarer	10
6.1	Förslaget till lag om ändring i lagen (1988:1597) om finansiering av hanteringen av visst radioaktivt avfall m.m.	10
6.2	Förslaget till lag om ändring i strålskyddslagen (1988:220).....	10
Bilaga	Förteckning över remissinstanser avseende Statens kärnkraftinspektions förslag till ändring i Studsvikslagen.....	11
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 15 mars 2007	12
	Rättsdatablad.....	13

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i lagen (1988:1597) om finansiering av hanteringen av visst radioaktivt avfall m.m.,
2. lag om ändring i strålskyddslagen (1988:220).

2 Lagtext

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i lagen (1988:1597) om finansiering av hanteringen av visst radioaktivt avfall m.m.

Härigenom föreskrivs att 3 § lagen (1988:1597) om finansiering av hanteringen av visst radioaktivt avfall m.m. skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §¹

Avgiften är 0,2 öre för varje levererad kilowattimme elström.

Avgiften är 0,3 öre för varje levererad kilowattimme elström.

Avgiften skall betalas till den myndighet som regeringen bestämmer.

Avgiftsmedlen skall föras över till Kärnavfallsfonden som förvaltar medlen särskilt enligt 7 och 7 a §§ lagen (1992:1537) om finansiering av framtida utgifter för använt kärnbränsle m.m. och föreskrifter som har meddelats med stöd av 7 b § samma lag. Av 12 § lagen (2006:647) om finansiella åtgärder för hanteringen av restprodukter från kärnteknisk verksamhet framgår att avgiftsmedlen från och med den 1 januari 2008 förvaltas enligt den lagen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2007.

¹ Senaste lydelse 2006:651.

2.2 Förslag till lag om ändring i strålskyddslagen (1988:220)

Härigenom föreskrivs att 17 och 43 §§ strålskyddslagen (1988:220) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

17 §

Om ett arbete av visst slag medför särskild risk från strålskydds-synpunkt för vissa arbetstagare, får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer föreskriva att särskilda villkor skall gälla för arbetets utförande eller förbjuda att arbetet utförs av sådana arbetstagare.

För arbeten som från strålskydds-synpunkt medför särskild risk för vissa arbetstagare i verksamheter med strålning eller i andra verksamheter, får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om

1. skyldighet för verksamhetsutövaren att rapportera uppgifter som har betydelse för bedömningen av arbetets strålningsrisker,

2. att särskilda villkor skall gälla för arbetets planering och utförande, och

3. förbud mot att arbetet utförs av sådana arbetstagare.

43 §¹

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om avgifter för myndighets verksamhet enligt denna lag.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om avgifter för myndighets verksamhet enligt denna lag. Regeringen får överlåta åt kommuner att meddela sådana föreskrifter när det gäller en kommunal myndighets verksamhet.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2007.

¹ Senaste lydelse 1990:236.

3 Ärendet och dess beredning

Statens kärnkraftinspektion har enligt 5 § förordningen (1988:1598) om finansiering av hanteringen av visst radioaktivt avfall m.m. anmält att avgiftsbeloppet enligt 3 § lagen (1988:1597) om finansiering av hanteringen av visst radioaktivt avfall m.m. (den s.k. Studsvikslagen) behöver ändras. Förslaget har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilagan*. Remissvaren och en sammanställning av dessa finns tillgängliga i Miljödepartementet (dnr M2006/3647/Mk).

Förslaget till ändring i 17 § strålskyddslagen (1988:220) har tagits fram i samarbete med Statens strålskyddsinstitut. Svensk Pilotförening, Tjänstemannaförbundet HTF, Transportgruppen, Scandinavian Airlines och Försvarsmakten har haft möjlighet att yttra sig över förslaget (dnr M2006/1700/Mk).

Förslaget till ändring i 43 § strålskyddslagen har beretts i samband med tillkomsten av propositionen Finansieringen av kärnavfallens slutförvaring (prop. 2005/06:183).

Lagrådet

I jämförelse med den nuvarande ordalydelsen av 17 § strålskyddslagen innebär förslaget endast den utvidgningen av bemyndigandet att det blir möjligt att meddela föreskrifter om viss rapporteringsskyldighet. Utvidgningen är tydligt avgränsad. I övrigt innebär förslaget endast språkliga förtydliganden av paragrafen. Även de föreslagna ändringarna i Studsvikslagen och 43 § strålskyddslagen är så enkla att Lagrådets hörande skulle sakna betydelse.

4 Avgift enligt Studsvikslagen

Regeringens förslag: Den avgift som skall betalas enligt 3 § lagen (1988:1597) om finansiering av hanteringen av visst radioaktivt avfall m.m. (Studsvikslagen) höjs till 0,3 öre för varje levererad kilowatt-timme elström fr.o.m. den 1 juli 2007.

Statens kärnkraftinspektions förslag överensstämmer med regeringens i fråga om avgiftsnivån men innebär att avgiften skall betalas fr.o.m. den 1 januari 2007.

Remissinstanserna: Riksgäldskontoret, Ekonomistyrningsverket, Statens energimyndighet, Statens råd för kärnavfallsfrågor – KASAM och Studsvik Nuclear AB har tillstyrkt förslaget. Statens strålskyddsinstitut och Miljöorganisationernas kärnavfallsgranskning har förordat en större höjning av avgiften med hänvisning till att fonderingsbehovet annars riskerar att inte uppfyllas. Vattenfall AB har, med instämmande från Barsebäck Kraft AB, Forsmarks Kraftgrupp AB, OKG AB, E.ON Kärnkraft Sverige AB samt Ringhals AB, avstyrkt förslaget med motiveringen att Kärnkraftinspektionens beräkningar grundas på ett antagande om energi-

produktionen som sannolikt är för lågt, att vissa kostnader kan komma att bli lägre än vad som tidigare har antagits och att avkastningen från Kärnavfallsfonden kan komma att bli högre än vad inspektionen har räknat med. Också *Svensk Energi* har avstyrkt förslaget med hänvisning till att det grundar sig på ett orealistiskt antagande om energiproduktionen.

Skälen för regeringens förslag: Tillståndshavarna för de anläggningar som omfattas av 1 § Studsvikslagen är skyldiga att för sina respektive verksamheter upprätta en beräkning över kostnaderna för den avvecklingsverksamhet som anges i paragrafen. I de beräknade kostnaderna skall ingå dels en uppskattning av kostnaderna för samtliga de åtgärder som kan anses bli behövliga, dels kostnaderna för de åtgärder som avses bli vidtagna inom en tidsrymd av minst tre år. Kostnadsberäkningen skall ses över årligen samt varje år lämnas till Kärnkraftinspektionen, som kontrollerar om avgiften ligger på rätt nivå.

När Studsvikslagen började tillämpas uppgick avgiften till 0,1 öre per levererad kilowattimme elström. Riksdagen beslutade 1993, efter förslag från regeringen och Kärnkraftinspektionen, att höja avgiften till 0,15 öre per kilowattimme fr.o.m. 1994. I prop. 2005/06:183 föreslog regeringen en höjning av avgiften till 0,2 öre per kilowattimme fr.o.m. 2007, vilket antogs av riksdagen (bet. 2005/06: MJU24, rskr. 2005/06:287).

Kärnkraftinspektionen har, med utgångspunkt från en granskning av kostnadsberäkningarna och en prognos för energiproduktionen t.o.m. 2009, föreslagit en ytterligare höjning av avgiften med 0,1 öre per kilowattimme till 0,3 öre per kilowattimme fr.o.m. 2007. Bakgrunden till att avgiftsförslaget har justerats i förhållande till det förslag som låg till grund för riksdagens beslut 2006 är dels att höjningen bara får genomslag under tre år, jämfört med de fem år som Kärnkraftinspektionen förutsatte vid den tidigare beräkningen, dels att Kärnavfallsfondens styrelse har justerat sin avkastningsprognos, dels att de förväntade kostnaderna har ökat ytterligare. Dessutom har Kärnkraftinspektionen identifierat ett antal osäkerheter i beräkningarna som kan innebära högre kostnader.

Riksdagen har beslutat att Studsvikslagen skall upphöra att gälla vid utgången av 2009. Det är därför viktigt att avgiften anpassas så att tillräckliga medel för de åtgärder som avses i 1 § tillförs fonden under den återstående tid som avgiften skall betalas. Avgiften bör, å andra sidan, inte vara för hög, eftersom eventuella överskjutande medel inte återbetalas (jfr prop. 2005/06:183 s. 32). Mot bakgrund av Kärnkraftinspektionens granskning av kostnadsberäkningarna och prognos för energiproduktionen gör regeringen bedömningen att avgiften behöver justeras uppåt för att fonden inte skall bli underfinansierad. Avgiften bör därför höjas i enlighet med Kärnkraftinspektionens förslag, dock med den skillnaden att höjningen träder i kraft först den 1 juli 2007. För det fall t.ex. kärnkraftindustrins farhågor om felaktiga antaganden om energiproduktionen skulle besannas, kvarstår möjligheten att justera avgiften ytterligare innan den upphör.

Den höjda avgiften kommer att innebära ökade kostnader för de betalningsskyldiga kärnkraftsproducenterna. Betalningsansvaret för dem som har tillstånd till de bidragsberättigade verksamheterna minskar i motsvarande mån. Även risken för att staten, såsom sistahandsansvarig för avvecklingsåtgärderna, skall drabbas av kostnader minskar.

5 Ändringar i Strålskyddslagen

5.1 Säkerhet för vissa arbetstagare

Regeringens förslag: Bemyndigandet i 17 § strålskyddslagen (1988:220) för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer gäller arbeten som medför särskild risk från strålskyddssynpunkt för vissa arbetstagare i alla verksamheter och omfattar föreskrifter om skyldighet för verksamhetsutövaren att rapportera uppgifter som har betydelse för bedömningen av arbetets strålningsrisker och om särskilda villkor för arbetets planering.

Statens strålskyddsinstututs förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag.

Remissinstanserna har inte haft några invändningar mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Rådets direktiv 96/29/Euratom av den 13 maj 1996 om fastställande av grundläggande säkerhetsnormer för skydd av arbetstagarnas och allmänhetens hälsa mot de faror som uppstår till följd av joniserande strålning (EGT L 314, 4.12.1996, s. 20, Celex 31996L0029) innehåller i artikel 42 bestämmelser om skydd för flygplansbesättningar. De bestämmelserna återspeglas inte i den svenska lagstiftningen. Artikel 42 rör den strålning som flygplansbesättningar utsätts för, schemaläggning för att minska stråldoserna, information till berörda arbetstagare samt särskilt skydd för kvinnlig flygplansbesättning om graviditet har konstaterats. Artikel 42 är tillämplig i den utsträckning som Sverige har förklarat att verksamheten måste bli föremål för kontroll. I artikel 28 anges att stråldoser skall rapporteras till behörig myndighet.

Luftfartsstyrelsen har, med bestämmelser framtagna inom den europeiska samarbetsorganisationen Joint Aviation Authorities (JAA), i sina föreskrifter om gemensamma luftfartsbestämmelser för kommersiella flygtransporter (JAR-OPS 1) genomfört den artikel i direktivet som behandlar flygplansbesättningar (se Luftfartsstyrelsens författningssamling LFS 2002:78). I bestämmelserna, som skall tillämpas på kommersiella flygtransporter med civila flygplan, sägs bl.a. att stråldoser skall bestämmas företrädesvis genom beräkningar baserade på tidigare observationer. Genom Luftfartsstyrelsens föreskrifter måste Sverige anses ha förklarat att verksamheten måste bli föremål för kontroll. Luftfartsstyrelsen har i övrigt inget normgivningsbemyndigande på det här området och har därför inte utfärdat några föreskrifter om rapportering. Dessutom täcker inte JAR-OPS 1 all luftfart. Undantaget är främst s.k. firmaflygverksamhet och militär luftfartsverksamhet, där det finns arbetstagare som riskerar att utsättas för höga stråldoser.

De myndigheter som är berörda av frågan är Luftfartsstyrelsen, Arbetsmiljöverket och Statens strålskyddsinstitut. Myndigheterna har samrått i frågan. Luftfartsstyrelsen har ansett att det finns fördelar med att inte bryta ut reglerna om bestämning av stråldoser ur JAR-OPS 1, men har för egen del inte funnit anledning att inhämta uppgifter om stråldoser. Luftfartsstyrelsens uppfattning är att den myndighet som kan använda

uppgifterna om stråldoser också bör meddela föreskrifter om rapportering av dem. Arbetsmiljöverket har konstaterat att det framför allt är på de interkontinentala rutterna, på hög höjd, som stråldoserna är stora, men att arbetsmiljölagen (1977:1160) inte gäller när ett flygplan har lämnat svenskt luftrum.

Strålskyddsinstitutet har i en skrivelse (Regeringskansliets dnr M2006/1700/Mk) föreslagit att 17 § strålskyddslagen (1988:220) ändras så att institutet ges möjlighet att ta in uppgifter om stråldoser till flygande personal i verksamhet som inte utgör verksamhet med strålning och att utöva tillsyn på området. Ändringen skulle innebära att Strålskyddsinstitutet, efter bemyndigande i förordning, kan kräva rapportering och utöva tillsyn samt meddela föreskrifter om motsvarande skyldigheter som framgår av JAR-OPS 1 för de flygföretag som inte omfattas av Luftfartsstyrelsens reglering.

Bemyndigandet i 17 § strålskyddslagen i dess nuvarande lydelse omfattar enligt lagens förarbeten endast arbete i sådan verksamhet med strålning som definieras i 5 § samma lag (jfr prop. 1987/88:88 s. 78). Den begränsningen framgår dock inte av lagtexten. Eftersom flygverksamhet inte är en verksamhet med strålning, behöver paragrafen förtydligas så att det framgår att bestämmelsen gäller arbete som medför särskild risk från strålskyddssynpunkt även i verksamheter som inte betraktas som verksamheter med strålning. Den föreslagna formuleringen omfattar även andra verksamheter än flygning, men detta stämmer väl med lagens övergripande syfte. Vidare bör föreskriftsrätten även omfatta möjlighet att begära in rapporter av betydelse för strålriskbedömningen och att meddela särskilda villkor för arbetets planering. När dessa ändringar har genomförts kan Strålskyddsinstitutet meddela de föreskrifter som behövs med stöd av 9 § 2 strålskyddsförordningen (1988:293).

De kostnader som ett införande av rapporteringsplikten kan medföra för de berörda bolagen är marginella. Strålskyddsinstitutets ökade arbetsinsatser ryms kostnadsmissigt inom den befintliga ramen.

5.2 Kommunala avgifter

Regeringens förslag: Regeringen får överlåta till kommuner att meddela föreskrifter om avgifter för en kommunal myndighets verksamhet enligt strålskyddslagen (1988:20).

Skälen för regeringens förslag: Riksdagen har ändrat strålskyddslagen så att regeringen kan föreskriva att tillsynen över solarieverksamhet skall utövas av den eller de kommunala nämnder som fullgör uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet (prop. 2005/06:183 s. 39 f., bet. 2005/06: MJU24, rskr. 2005/06:287). I skälen för regeringens förslag förutsattes att den kommunala tillsynen i så fall skulle kunna avgiftsfinansieras och att kommunerna skulle kunna besluta om sådana avgifter. Då emellertid regeringen för närvarande endast har möjlighet att delegera sådan föreskriftsrätt till myndigheter, behövs den föreslagna ändringen av bemyndigandet i 43 § strålskyddslagen. Först därefter kan regeringen genom ändringar i strålskyddsförordningen (1988:293) överföra tillsyns-

ansvaret på kommunerna och ge dem rätt att meddela föreskrifter om avgifter för tillsynen. Prop. 2006/07:93

Konsekvenserna av att överföra tillsynsansvaret till kommunerna har redovisats tidigare (prop. 2005/06:183 s. 41).

6 Författningskommentarer

6.1 Förslaget till lag om ändring i lagen (1988:1597) om finansiering av hanteringen av visst radioaktivt avfall m.m.

3 §

Ändringen innebär att avgiften höjs till 0,3 öre per levererad kilowatt-timme elström.

6.2 Förslaget till lag om ändring i strålskyddslagen (1988:220)

17 §

I förarbetena till strålskyddslagen (prop. 1987/88:88 s. 78) förutsattes att bemyndigandet i 17 § endast gäller arbete i sådan verksamhet med strålning som avses i 5 §, trots att paragrafens ordalydelse inte innebär någon sådan begränsning. Ändringen innebär att det tydligt framgår att möjligheten att meddela föreskrifter omfattar arbetstagare som utför sådant arbete som medför särskild risk från strålskyddssynpunkt i såväl verksamhet med strålning som i annan verksamhet. Detta innebär att möjligheten att meddela föreskrifter om förbud eller särskilda villkor även omfattar t.ex. flygverksamhet där personal utsätts för kosmisk strålning.

De föreskrifter som kan meddelas med stöd av bemyndigandet i paragrafen kan även avse skyldighet för en verksamhetsutövare att rapportera sådana data som är av betydelse för bedömningen av arbetets strålningsrisker, t.ex. uppmätta stråldoser. Vidare kan särskilda villkor föreskrivas för hur ett arbete som är riskabelt från strålskyddssynpunkt planeras.

Paragrafen ändras också redaktionellt.

43 §

Regeringen ges möjlighet att även överlåta åt kommuner att, t.ex. genom beslut av kommunfullmäktige, föreskriva om avgifter för en kommunal myndighets verksamhet enligt lagen.

Förteckning över remissinstanser avseende Statens kärnkraftinspektions förslag till ändring i Studsvikslagen

Riksrevisionen, Riksgäldskontoret, Ekonomistyrningsverket, Statens strålskyddsinstitut, Statens råd för kärnavfallsfrågor – KASAM, Statens energimyndighet, Vattenfall AB, Svenska Naturskyddsföreningen, Svensk Energi, Svenskt Näringsliv, Barsebäck Kraft AB, Forsmarks Kraftgrupp AB, Föreningen Kärnteknik, Miljövänner för kärnkraft, Ranstad Mineral AB, OKG AB, Ringhals AB, Studsvik AB, Studsvik Nuclear AB, AB SVAFO, Svensk Kärnbränslehantering AB, E.ON Kärnkraft Sverige AB, Folkkampanjen mot Kärnkraft-Kärnvapen, Miljöorganisationernas kärnavfallsgranskning, Miljörörelsens kärnavfallssekreteriat.

Miljödepartementet

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 15 mars 2007

Närvarande: Statsministern Reinfeldt, statsråden Olofsson, Odell, Ask, Husmark Pehrsson, Leijonborg, Larsson, Erlandsson, Carlgren, Hägglund, Björklund, Littorin, Borg, Malmström, Sabuni, Billström, Adelson Liljeroth, Tolgfors.

Föredragande: Carlgren

Regeringen beslutar proposition 2006/07:93 Justering av Studsviksavgiften m.m.

Rättsdatablad

Författningsrubrik	Bestämmelser som inför, ändrar, upphäver eller upprepar ett normgivningsbemyndigande	Celexnummer för bakomliggande EG-regler
---------------------------	---	--

Strålskyddslagen (1988:220)	17 och 43 §§	
-----------------------------	--------------	--